

EL SENYOR JOSEP FALTA A LA DONA

Vodevil en un acte

50 cèntims

EL SENYOR JOSEP FALTA A LA DONA

El Senyor Josep falta a la dòna.

VODEVIL EN UN ACTE

INSPIRAT D'UNA OBRA FRANCESA

PER

Jordi de Peracamps

BARCELONA

BONAVÍA I DURÁN, impressors. BOQUERÍA, 20

1915

Aquesta obra fou estrenada en el Gran Teatre Espanyol de Barcelona, la nit de'l 23 de Gener, baix la direcció de don Ferràn Bozzo.

FIGURES			ACTORS
DONYA PACA. . .	40 anys.	D.ª	*Soletat Masriera.*
ENRIQUETA . . .	28 »	»	*Pepeta Valero.*
AMPARO	25 »	»	*Teresa Vinyals.*
INÉS.	24 »	»	*Teresa Casanovas.*
ANDALUSA. . . .	25 »	»	*Visitació López.*
CRIADA.	50 »	»	*Herminia Salvador.*
SENYOR JOSEP . .	50 »	D.	*Aveli Galceràn.*
SENYOR PERE . .	55 »	»	*Josep Alfonso.*
CUANITO	40 »	»	*Amadeo Casas.*

ACTE ÚNIC

L'escena en una sala de confiansa en una casa de molta confiansa. Una porta a un costat al fons, que va al corredor de l'escala. Una porta a la dreta que dona a altres habitacions. A l'esquerra un gran llit amb cobrellit de seda. Per les parets, «les quatre estacions», dominant l'estiu en totes les estacions, retrats de dònes guapes, un quadro amb estampetes de cromos de capsa de mistos i algún retrat d'algún torero. *Arrrèu cadires, una otomana i mobles que també inspiren confiansa.*

ESCENA PRIMERA.

La senyora Paca *i la* Criada

(La senyora Paca sèu a l'otomana amb un gosset a la falda. La criada està dreta amb el ventall a la mà devant de la porta.)

SENYORA PACA

Aquells joves de'l saló vert, que passin al menjador.

CRIADA

Molt bé diu.

SENYORA PACA

Els de'l menjador, fique'ls al quarto de'l piano.

CRIADA

Escolti, senyora Paca. El piano està que sembla que aixi pres un bany.

SENYORA PACA

Per què un bany?

CRIADA

Ara vegi, per què està xop. Ahí hi va caure una cervesa a dintre, i totes les tecles blanques no toquen.

SENYORA PACA

I les negres, sí?

CRÍADA

Sí, senyora. Vès qui ho entèn.

SENYORA PACA

Així deu esser que'l negre és més sofert que'l blanc. Apa, vés, endrèssat un xic.

CRIADA

Encare més? Qué tenim *besamanos?*

SENYORA PACA

Estàs feta un llardó i vull higiene. Un establíment com el nostre, vol *higiene.* Apa, a la cuina.

CRIADA

Molt bé diu.

SENYORA PACA

Ah, escolta una cosa. Si arriben dos senyors d'edat; d'edat, vull dir d'edat de pago, axís mig senyors i mig silvestres, fes-los entrar aquí sense esser vistos. I emporta't el goç a la cuina i fes-lo embrutar aprop de'ls fogons, que no se'ns refredi de la *vegiga,* i si no's vol embrutar que no s'embruti. Ja ets prou bruta tu.

CRIADA

Gracies.

SENYORA PACA, *al goç, fent-li un petó*

Vés, *Gallito*. Ai, senyor, una se'ls estima lo mateix que si fossin propis.

CRIADA

Em sembla que truquen.

SENYORA PACA

Deu-hen ser ells. Apa, vés i entra'ls aquí dintre.
La criada se'n và. La senyora Paca endressa una mica. Entra el senyor Pere amb el barret posat, i el senyor Josep amb el barret a la mà.

ESCENA II

La SENYORA PACA, *el* SENYOR PERE *i el* SENYOR JOSEP

SENYOR PERE

Ja veu que som puntuals.

SENYORA PACA

Aixis m'agrada.

SENYOR PERE

A nosaltres també.

SENYORA PACA

Seguin.

SENYOR JOSEP

Gracies.

SENYOR PERE

També ens agrada ser puntuals. Vaig dir, a les sis, i son les sis. Fins amb les coses de luxo, i el nostre pas es un pas de luxo, m'agrada sempre arribar-hi a l'hora.

SENYORA PACA

Creguin que no'ls penedirà d'haber vingut a'n aquesta agencia de matrimonis, diguèm soptats, amb un xic de puntualitat. Venen a l'hora que van de *paso*. Aviat vindràn algunes visites que crec que seràn de'l seu agrado.

SENYOR PERE

No es de'l meu agrado que han de ser. Avui, de'l senyor. Sí, senyora. El senyor que no vol donar el nom, per que en casos com el present val més donar la cara que'l nom, avui és el compromès a l'acte.

SENYORA PACA, *al senyor Josep*

Tant gust en coneixe'l.

SENYOR JOSEP

Gracies.

SENYORA PACA

Vé una rossa, que allà veurà rossa. Posada a cumplir es un àguila. Talment un brodat, un macassar. Es treu la feina de'ls dits com fruita. I tan dolsa en el parlar. I la cotilla. Allò es una cotilla.

SENYOR JOSEP

Tan me fà.

SENYORA PACA

Doncs una morena. També tenim una morena que sols té un defecte. Això sí. Quan s'encarinya amb un senyor de prendes, així com vostè, no li podèm arrencar de'ls dits. Agafa querencia, vès qui ho diría.

SENYOR JOSEP

També tan me fà.

SENYORA PACA

Home...

SENYOR JOSEP

Dic que tan me fà, perquè ving amb certes circumstancies.

SENYORA PACA

Doncs li presentaré una senyoreta, que no es per dir mal de'ls cromos, pero que és un verdader cromo.

SENYOR JOSEP

També m'es igual.

SENYORA PACA

Que sembli un cromo?

SENYOR JOSEP

Que lo altre... Que no'm vé d'aquí. Que tan se m'endona negra, com rossa, com mulata.

SENYORA PACA

Francament. No entenc...

SENYOR PERE

Ja veurà. Anèm a pams i ja veurà. Per entendre a n'aquest senyor, a n'aquest amic que no vol donar el nom per les circumstancies ja mentades, i quina prudencia es respectable, li he de fer algunes referencies que crec que no seràn per demés.

SENYOR JOSEP

Home!

SENYOR PERE

Tu, deixa'm dir. La senyora, que es de mon, es un advocat defensor pe'l cas que tu et troves. Es un confés.

SENYORA PACA

Aveiàm, digui.

SENYOR PERE

Aquí, el meu amic, fà més de vint anys que és casat. Això es un fet, no es un comentari. Fà vint anys và veure una dòna, s'hi và casar, la và possehir com s'acostuma possehir en aquets cassos, i es và dormir al peu de la dòna.

SENYORA PACA

Què vol dir dormir?

SENYOR PERE

Que mai li ha faltat.

SENYORA PACA

No pot ser.

SENYOR PERE

Que mai li ha faltat. Que ha tingut la poca cordura, la conducta incalificable de no haber-li faltat ni un día, ni una nit, ni una migdiada.

SENYORA PACA

Què diu, ara! Pobret! De debò? I gosa piular, el benaventurat? I no'l rosega el remordiment?

SENYOR PERE

S'ha rosegat; sí, senyora. Ha tardat tan que m'atreveria a dir que si es descuida no entra, pero l'ha rosegat i entrarà.

SENYORA PACA

Deixi-me'l mirar; em deixa parada.

SENYOR PERE

Els primers anys, no era notat. «Que s'esbravi»— deiem. — «Que's desfoqui-» «Que vagi tenint succesió». «Que's vagi carregant de familia». Pero quan ne và estar ben carregat, quan và tenir la casa

plena de trones i gorres de cop i orinalets de totes mides, i và seguir aquella *lealtat,* ja ens varem comensar a alarmar.

SENYORA PACA

Naturalment.

SENYOR JOSEP

I jo tan fresquet. Quí mal no fà, mal no pensa.

SENYOR PERE

Ens varem alarmar tant, que và comensar a creixe el rum rum, i l'escàndol và esser tan gros que ja no tenía aturador. «Encare, en Josep?» — ens anabem dient.— «Encare perenne?» «Encare intacte?» Això és un Pau. Això es que és baldat. Això es un Sant Lluis Gonzaga. Això es un goç de Terranova. Potser el tenen fermat al llit. Potser se·li ha parat el rellotge » Tothom hi deia la seva, d'una manera que feia pena Miri, senyora de mon.

SENYORA PACA

Paca.

SENYOR PERE

Senyora Paca de mon, nosaltres som d'un cassino una mica familiar, que'n diu-en *Izquierda del Ensanche*, perque es a l'esquerra de l'ensanxe, doncs s'en va arribar a parlar en junta: «O Fulano, — que es ell, — s'ens esbalota, o s'el fa dimitir per incólume.»

SENYORA PACA

I vostè, aguantant?

SENYOR JOSEP

Sí, senyora, em pesa de dir·ho; però sí, señyora. Se m'había fet un clot al llit i no'm sabía moure de'l clot.

SENYORA PACA

Però, no veia el mal exemple que podía donar a n'els seus fills aquest vici de la constancia?

SENYOR JOSEP

No veia res. Estaba enclotat. De tan trucar a la mateixa porta, ja no era un home: era un vigilant. M'hauríen tret la garita i hauría seguit fent centinella.

SENYORA PACA

Vaja un cas estrany.

SENYOR JOSEP

Fins que un dia...

SENYOR PERE

Va volguer rompre; però, conta-ho tu mateix.

SENYOR JOSEP

Fins que un dia, fa vuit setmanes, em vaig dir: «*nada*, a faltar a la dòna. A poguer-te presentar a n'els amics. A ser un altre, vaja! A poguer alternar!» Vaig tirar a una guardiola un duro cada setmana (perque a mi fins els mancaments m' agraden administratius) i quan em vaig veure vint duros, destinats al *libre alvedrío,* em vaig dir: Som-hi! I avui, hi seré! Es dir, hi seré, si vostè 'm secunda, i hi posa el còll, i jo lo altre.

SENYOR PERE

Hi posarèm els cinc sentits, home! Ai, gracies a Deu! No t'abandonarèm fins a l'acte!

SENYORA PEPA

Ja podía haber vingut fa quinze setmanes.

SENYOR PERE

Cregui'm, senyora donya Paca, que'n tenía una pena al cor. Es molt trist de veure un amic com es trovaba ell. Era molt trist.

SENYORA PACA

Jo, es el primer cas que sento a dir. M'ha commogut. Es una historia que si no la diu vostè no la crec.

SENYOR PERE

I jo també estic tot commogut. I tú, no?

SENYOR JOSEP

Jo, ja ho estaré

SENYORA PACA

El que han de fer es pendre una copeta. Dona ànimo. Dona coratje.

SENYOR PERE

Sí, senyora, vinga una copa.

SENYOR JOSEP

Si es còstum veure, no hi planyi res. Vull fer les coses com han de fer-se.
(Els va a cercar copes, i als les deixa damunt d'una taula.)

SENYORA PACA

Han trucat. Ja en vé una.

SENYOR JOSEP

Millor, sortim-ne.

SENYORA PACA, *escoltant.*

Potser serà una andalusa. Li agrada el *ceceo?*

SENYOR JOSEP

Tan me fa! Tan me fa si parla com si no parla. La qüestió son fets. Soc home de fets, jo. La qüestió es faltar i caigui qui caigui.
(La senyora Paca s'en và per la porta de'l corredor.)

SENYOR PERE

Què t'ha semblat aquesta senyora?

SENYOR JOSEP

S'espresa molt bé.

SENYOR PERE

I amb tú no s'hi mira. Quan parla sola hauríes de sentir-la. Aquí dona unes reunións, que hi ve l'arcalde, el gobernador, el capità general i els *faltadors* de més lluiment, que diu que talment sembla un Congrés. Ella dú una bata de puntes, que allí ont no hi ha puntes s' hi veu ella, que diu que l' ha copiada d'una emperadora austro-húngara que va veure en una sarsuela.

SENYOR JOSEP

I tú l' has vista?

SENYOR PERE

I què he d'haber vist! Jo, si no fos pe'l teu bé, no hi ving mai a n'aquestes agencies! Jo no ting de donar cap exemple, i m'hi miro molt amb aquestes coses!

SENYOR JOSEP *contemplant el llit*

I quin llitàs!

SENYOR PERE

Es la rotativa.

ESCENA III

Els mateixos, SENYORA PACA *i* AMPARO

SENYORA PACA

Entri, noia. Entri. Son antics amics.

AMPARO

Tan gust en coneixe'ls.

SENYOR JOSEP

En vida seva.

SENYORA PACA, *a Amparo.*

Segui al mig, son de confiansa.

SENYOR JOSEP

Això, sí. Res de cumpliments. Al pà, pà; i al ví, ví; amb tota franquesa. Com si es trovés entre familia.

AMPARO, *sentant-se.*

Amb el seu *premis.*

SENYOR PERE

Vostè el té.

SENYORA PACA

Aquesta noia, tal com la veu-hen, es la filla d'un coronel. Aquí venen moltes senyoretes que han sigut filles d'un coronel.

SENYOR PERE

A les guerres, es clà, maten als pares, i la filla que no té pare, va a parar... doncs va a parar aquí, que es... aont venim a parar els que cambiem de conducta.

AMPARO

Son planetes.

SENYOR JOSEP

Això: son planetes. Te tota la rahó... que son planetes.

SENYORA PACA

Sí, parla molt bé la senyoreta.

SENYOR JOSEP

Doncs, jo no parlo. Jo... fets! Al grà. A la mala conducta *(Agafant a l'Amparo i alsant-la).*

SENYOR PERE

Veient que Amparo s'alsa i tornant-la a fer seure. Al senyor Josep.

No et precipitis. Deixe'm fer a mí. Aquest senyor s'esbalota i se li han de tenir un xic les riendes. Vostè, noia...

AMPARO

Amparo.

SENYOR PERE

Vostè, Amparito, fent cas omís de'l coronel... ha sigut casada amb accés? Ha tingut bona conducta? S'ha sapigut presentar sempre digne?

AMPARO

Vès què pregunta! Què vol dir?

SENYOR PERE

Li faig aquestes preguntes per posar-la en situació. Aquest senyor es un cor. Es un cor diguem-ne sincer i se l'ha de sapiguer portar. Axís com el veu amb ulleres i un xic ratat, és com una flor que ha viscut tancada i que avui esclata, i sería una gran pèrdua que me l'esfulles, pe'l poc tacte.

AMPARO

No l'enteng, fill.

SENYOR JOSEP

Jo tampoc.

SENYOR PERE

Vostè sap què és la virginitat?

AMPARO, *rient amb la senyora Paca*

Ai la mare!

SENYOR PERE

Doncs aquest senyor té el cor que ja torna a ser verge. Avui el treurà de la funda després de vint anys d'abstinencia. Vostè pot ressucitar aquest mort?

AMPARO

Ai, filla, no l'enteng de res.

SENYORA PACA

Ja li diré jo, lo que vol dir. Vol dir que, aquí, es dú però es novell.

AMPARO

A la seva edat?

SENYOR PERE

Es que badaba.

AMPARO

Ai, filla; no penetro tant. Els preng tal com son i els torno com poden.

SENYOR PERE

Doncs, no fa per ell.

SENYOR JOSEP

Et dic que sí.

SENYOR PERE

Tú estàs encegat.

AMPARO

Romansos a n'aquesta hora?

SENYOR PERE

Vostè tindrà totes les prendes. Faría per mí, però no fa per ell.

AMPARO

I què n'ha de fer d'ell?

SENYOR PERE

En soc responsable. *(Al senyor Josep.)* Jo et porto per un camí digne i sé lo que tens de trepitxar.

AMPARO, *aixecant-se, ofesa*

A mí no'm trepitxa ningú. Ho té entès?

SENYOR PERE

Doncs, ja li diré clar. Vostè no té tacte per ell. Jo me l'he emportat de l'*Izquierda,* i jo l'he de tornar a l'*Izquierda,* sinó regenerat, incòlume.

AMPARO

Jesús. Quin parell.

SENYORA PACA

Vaja, no renyim. Encara no res i ja renyim? Mirin, aquí hi ha un altre visita.

ESCENA IV

Els mateixos i «INÉS»

INÉS

He vingut tart, ja ho sé, però, ai filla, no'm figuraba que hi hagués tertulia.

SENYORA PACA

I gent fina, he?

INÉS

Aont?

SENYORA PACA

Els senyors. Que no veus aquets dos senyors?

INÉS

Tots son senyors, avui en dia.

SENYORA PACA

Es molt franca. L'Inés.

SENYOR JOSEP, *aixecant-se, a Inés.*

Si es servida.

INÉS

Tot seguit? Si que porta pressa.

SENYOR JOSEP

Perqué no vull discusions. No m'agrada però, no hi fa res.

INÉS

Que no li agrado? Aont s'es vist. Aont va aquesta calaixera vella!

SENYOR PERE

Tampoc et convé, Josep. No te la miris més.

INÉS

I perquè no'm té de mirar? Que li te lligada la vista? Deixi 'l disfrutar, pobret, pe'ls pocs moments que li queden de vida.

SENYORA PACA

Inés, respecta la casa!

INÉS

Si ja te un ull aquí i l'altre al ninxo.

SENYOR JOSEP

Aixís hi tot, anem-hi. Per sortir-ne.

SENYOR PERE

Que no et convé, et dic.

SENYOR JOSEP

Per sortir-ne!

SENYOR PERE

Si sembla un retrato de familia! Si eñ camisa deu semblar un congre! Burlar-se de mí? I aixís, d'entrada?

SENYOR JOSEP

No, noia. No. Reflexionèm! Venim de pau.

AMPARO

I tan de Pau.

SENYOR JOSEP

De pau, que no vull ser més Pau. Vull faltar! Ajudim a faltar.

INÉS

Si es boig, que'l tanquin!

AMPARO

I tan si ho és!

INÉS

Tan l'un com l'altre, ho son!

SENYOR PERE

Parlamentèm!

INÉS

No vull haber d'anar a cap enterro. Vaja un parell de galls d'Indis!

SENYOR PERE

Respecti els nostres cabells blancs!

INÉS

Aont son els cabells, si ja no els en queden? Si ja no son bons ni per medallóns! Ni tenyits els respectaríem!

SENYORA PACA

Vaja, prou, o crido la policia.

SENYOR JOSEP, *aixecant-se, esverat.*

Còm s'entent la policia? Per què ha de venir la policia? Que fem cap mal a n'aquesta casa? Que hi ha modo de fer-ne de mal? Soroll, no! Tot, menos soroll!

SENYOR PERE

Mellor, home. Així se sabrà, i amb l'intenció no més, quedas bé.

SENYOR JOSEP

Es que jo soc una persona honrada. *(Totes riu-hen.)*

AMPARO

Ja! Ja! La persona honrada. Vès qui parla d'aquestes coses.

INÉS, *rient.*

Oi, i aquí!

SENYORA PACA

Quina poca solta! *(Entra l'Andalusa.)*

ESCENA V

Els mateixos i l' ANDALUSA

ANDALUSA

Qué os pasa, hijas?

INÉS, *cridant*

Que'ns ha de passar. Un ximple de bé que va amb un amic, i un altre amic que va amb un ximple, que han insultat a unes senyores, i aquestes senyores som nosaltres.

SENYORA PACA

Vaja, prou, no volèm més crits!

SENYOR JOSEP

Més crits, eh, i ens tracta de ximples. Que prengui informes comercials al nostre barri i sabràn qui som nosaltres.

ANDALUSA

Que desavorios.

INÉS

Desavorios, dius? Més, *mujer. Macatrefes!* Mira que perque una es com és, haber d'aguantar aquestes baluernes, n'hi ha per tornar-se dòna de bé.

ANDALUSA

Pero, qué quieren?

INÉS

I què vols que *quieran. Quieren* lo de sempre, *quieran.* Es dir, un que *quiera* i un que no *quiera.*

SENYOR JOSEP

Jo estic conforme a tot. A tot!

SENYOR PERE, *abrassant-lo*

I jo no vull veure a un amic meu que se sacrifica per mi. Això es haber-se d'enamorar a empentes. I ell no té edat per aquets tropells.

SENYOR JOSEP, *commogut*

Gracies, Pere.

SENYOR PERE

Ja veus que jo vull que quedis bé, però no aixís d'un modo atropellat. A faltar amb tres no es el tracte.

SENYORA PACA

Però, quí parla de tres?

SENYOR PERE

Elles tres, parlen.

ANDALUSA

Pero qué te has figurao, jamelgo?

SENYOR PERE

Que soy de bien. Y ell *es de bien. Y esto es un centro mal viviente.*

AMPARO

De mal *vivienta.* Ui, el *Vivillo!* Vivim mellor que tots vostès! Aquí no enganyèm a ningú!

SENYOR JOSEP

Amb això, aquí, te rahó.

SENYOR PERE

I què ha de tenir!

ANDALUSA

Pelmazos!

INÉS

Aquí, a n'el ram deshonest, poden anar amb el cap alt. I vostès, nó.

SENYOR PERE

Ni ganes.

INÉS

I vostès, nó! Vostès venen a pervertir-nos! A explotar-nos! Sí, sí; a explotar-nos!

SENYORA PACA

Niñas!

ANDALUSA

Cabestros!

AMPARO

Camàndules!

INÉS

Floreros!

AMPARO

Poca sustancies! *(Entra en «Cuanito».)*

ESCENA VI

Els mateixos i el «CUANITO»

CUANITO

Què son aquets crits inícuos? Que no's pot dormir a n'aquesta casa?

SENYORA PACA

Sí, arregla-ho, Cuanito, arregla-ho, tú. T'ho deixèm a la teva mà.

CUANITO

A dintre, la biram!

AMPARO

Es que ells...

CUANITO

A dintre! A dintre el galliné. I muxoni!

INÉS

Son ells que volien bronca.

CUANITO

Deixeu-me parlamentar, i enrahonant la gent s'entenen.

SENYORA PACA

Deixem-lo a n'ell.

ANDALUSA, *anantse'n.*

Vaya un par de tíos.

SENYORA PACA

Anem, i que ho arregli el Cuanito.
(*S'en van totes les dònes.*)

CUANITO

Què ting d'arreglar? Què ha succeit?

SENYOR JOSEP

Què se jo.

CUANITO, *donant un cop de bastó*

Que vinga el *relato.*

SENYOR PERE

Falta de pràctica, ha succeit. Que com que un no sap lo que demana, s'acumula el material, i el material volem dir elles, i la mâ d'obra, o sía nosaltres, i ens fem un nús que tot s'en và en orris.

SENYOR JOSEP

I que vaig veient que'l fer mal es més difícil de lo que'm creia. I que ja en ting prou, i que ho vull deixar corre. Anem, Pere.

SENYOR PERE

Espera't!

SENYOR JOSEP

Anem! Vull ser desonest amb quietut. Ja que faig mal a la de casa (n'hi faig, ja sé que n'hi faig), al menos que no hi haigi raons. Ser un mal marit, Angela, però amb sossego. Una culpa *bien entendida,* però crits i *adulterio,* nó. Això es massa. Es massa per un que comensa.

SENYOR PERE

Calme't! Calme't!

SENYOR JOSEP

Anem-nos en pau. Anem a provar una altre agencia.

CUANITO

Què s'empatollen!

SENYOR JOSEP

Que fa de mal dir! Que son trifulques que un se les passa.

CUANITO

I per això habíen de molestar-me?

SENYOR JOSEP

I això el molesta?

SENYOR PERE

No veig...

CUANITO

Per això habíen de despertar a un home de bé, que té el seu càrrec?

SENYOR PERE

A vostè?

CUANITO

I doncs a quí, sinó a mí?

SENYOR PERE

Però, vostè? Que no es un client, vostè?

CUANITO

Que faig cara de beneit?

SENYOR PERE

Perdoni: Doncs de què fa cara? Vull dir, quí és.

CUANITO

Fa un xic de mal dir. Això ja hauríen de coneixe-ho. Ving a ser l'home de confiansa. El caixer. El tenedor de llibres.

SENYOR JOSEP

Còm, de llibres? Aquí porten llibres?

CUANITO

Sí, senyor. I per partida doble. Què no s'en poden portar de llibres? Doncs jo els porto. Veliaquit! I què!

SENYOR JOSEP

Home, res; que crec que està bé que tota casa, sía com sía, hi haigi administració. I còm la dú l'administració?

CUANITO

A garrotades.

SENYOR JOSEP

Què diu, ara?

CUANITO

A garrotades, dic. Què no els hi està bé el meu sistema? Què no els hi està bé que jo porti els llibres?

SENYOR PERE

Els llibres, deu volguer dir els llits.

CUANITO

Els llibres! Vull dir, lo que jo vulgui.

SENYOR PERE

Tan ens fa si els dú com si no els dú. No habem pas de pendre-li l'empleio.

CUANITO

Es que si me'l vulguessin pendre, ens ho faríem.

SENYOR PERE

Que'ns ho faríem?

CUANITO

I amb honra! I depressa! I aquí mateix! Si han vingut per discrepar, discrepèm i *santo* i *conforme*.

SENYOR PERE

Bé, però a què venen?

CUANITO

El què?

SENYOR PERE

Aquestes raons.

CUANITO

Però que no veu-hen que'l meu ofici es això. Es armar raons.

SENYOR JOSEP

Que vaja, que me'n vull anar. Anem, Pere.

CUANITO

Està bé, pero paguim.

SENYOR JOSEP

El què?

CUANITO

El gasto que han fet.

SENYOR JOSEP

El gasto, diu? Pero si encare res... Sí, *tinieblas*.

CUANITO

Ai, mala negada els estobi! Doncs quin paper hi faig jo amb aquest *cuento*? Si no he de cobrar, per què m'ha cridat? Propassint-se al menos, mal llamp. Rebràn un xic, 'm podré lluir i al menos demostraré que serveixo per alguna cosa!

SENYOR PERE

Si som de bé.

CUANITO

Sí, d'aixó 'm queixo. Em tenen aquí per a fer respecte i jo els tinc de respectar a vostès! Ja n'estic tip d'homes de bé! (*amenasant-los*). Si no fos que...

SENYOR JOSEP

Ara vostè?

CUANITO

Apa, a dormir. Betes i fils! No veu-hen que per pecar necesiten un fogó als peus? Que'ls tindríen de pujar a bras al llit? Que'ls hauríen de rafer amb María Lluisa? Que vingui la Paca, i entenguis amb ella.

SENYOR JOSEP

Més Paca? Més empacatar-nos?

CUANITO

No'n vull de gent de bé a n' aquesta casa.

(Se'n và.)

SENYOR JOSEP

Es a dir que ara altre cop amb ella? Amb la senyora intermediaria? I que costa de fer de mal cap! Jo que'm creia que era arribar i moldre.

SENYOR PERE

Tu no diguis res. Deixa-m'ho per mi. El pitxor de'l tràngul ja es passat, i estàs compromès.

SENYOR JOSEP

Ai! Prou que ho sé!

SENYOR PERE

I tens el vint duros.

SENYOR JOSEP

Escolta. Me'ls gastaría amb la de casa i la faría tan contenta que potser tindríem més familia

SENYOR PERE

Calla! Que al veure un home aixís, tan indecís i tan calces, em cau la cara de vergonya.

(*Entra la senyora Paca.*)

ESCENA VII

Els mateixos, la SENYORA PACA *i el* CUANITO

CUANITO
Entrant amb la senyora Paca

Bueno, aquí els tens. Si'm necessites, ja ho saps, *(senyalant dormir)* que'm tens allí a les *oficines.*

SENYORA PACA

Diu que'm cridaven?

SENYOR PERE

Sí, la cridavem. No voldríem haber ofès a la casa ni a vostè, senyora Paca. Cregui que no volèm ofendre.

SENYORA PACA

A la casa no sé si l'han ofesa, pero a mi, de pitxors me'n sento.

SENYOR PERE

Essent aixís...

SENYORA PACA

A quina crido?

SENYOR PERE

A qualsevol, diu.

SENYOR JOSEP

No, a qualsevol, no. A cap de les que han vingut. Voldría gènero nou. Allò, una cosa més modesteta. Menjar de casa.

SENYOR PERE

Vol dir carn d'olla.

SENYORA PACA

Ja l'entenc. Ja sé lo que vol. Unes sopetes de farigola. Justament aquí al mateix replà hi tenim una senyoreta, que es tot lo que habem de menester. Aquesta, per casualitat no es filla de coronel, pero podría ser-ho. Es una joia. Una noia endressada, prudent i ordenada. Allí veurà ordre.

SENYOR JOSEP

Veu, això es el que m'agrada: ordre! Jo sempre he dit que fins el vici té de esser una cosa ordenada. Ordre: si senyora, jo vull ordre. El que té ordre an el faltar, també té ordre...

SENYORA PACA

Vaig a cercar-la.

SENYOR JOSEP

Sí, vaigise'n que estic tan despacientat que acabaré per faltar fins a vostè. Ja no sé que'm pesco.

SENYORA PACA

Torno desseguida. Troneres.

(Se'n và per la porta de'l corredor.)

SENYOR PERE

Vaja que ja deus estar content.

SENYOR JOSEP

Es clà que n'estic. I molt que n'estic. I això que no hauría d'estar-ne, per què lo que faig està molt mal fet. Quina culpa hi té la dòna de que jo sigui a n'aquesta casa.

SENYOR PERE

Si no hi ets per ella. Hi ets per tu.

SENYOR JOSEP

I per què avui? Veiam per què?

SENYOR PERE

Per que tan và el canti, etzètera...

SENYOR JOSEP

Si hagués esperat cinc anys més, i al cel·lebrar les noces de plata, m'hagués dit: «Fora fer bondat, que el que cumpleix vinticinc anys ja se li pot dir bon profit», allavors si, era natural; pero avui, sense més ni més. Què cel·lebro? Veiam, què cel·lebro?

SENYOR PERE

Per fer mal tots els dies son bons.

SENYOR JOSEP

A mí no'm venía de cinc anys.

SENYOR PERE

Pero tu, ets felís?

SENYOR JOSEP

No ho sé. No m'hi ficso jo amb aquestes coses. Lo que sé es que'ns portabem bé, que ella era casta, que jo era cast, que encare en soc, i que aviat, *buenas*. Ves què dirà ella quan ho sàpiga.

SENYOR PERE

Ella es creurà que... vas seguint. Que't penses que s'ho figuraba que feies bondat?

SENYOR JOSEP

Això, no.

SENYOR PERE

Doncs, perdies el temps, beneit. Ara podràs anar amb el cap alt. I no se'n burlaràn de tú els de la *Izquierda del ensanche.*

SENYOR JOSEP

Ditxosa *Izquierda,* els suors que'm costes.

SENYOR PERE

Animo, home. *Albedrio!*

SENYOR JOSEP

Escoltem are una pregunta. I tú, li has faltat molt a la teva?

SENYOR PERE

Amb trenta anys, tres cops. Deu n'hi dó. Ja sé que no es molt, pero ja he complert.

SENYOR JOSEP

I també aixís com jo, a la que salti?

SENYOR PERE

A la que salti, es clar, per que si no salten no les pots pas fer saltar per forsa. Pero jo, và esser d'un altre modo. La primera và esser pe'l negoci. Había de cobrar unes factures. Vaig anar a casa la interfacte i em vaig adonar d'una cosa; que amb les factures i anaba ella. O l'embestía o no cobraba, i el comers es comers, i vaig cobrar. La segona, era un amic que tenía una esposa llegítima, que'l feia molt

desgraciat. Tots els amics ens varem reunir, per deslliurar-lo d'aquella fera, i em va tocar a mí, i li vaig fer un bé. I la tercera, và esser un cas que encare no me'n he donat compte. Và esser ella a mí i no jo a n'ella. Era una dòna que't vestía, que't pexía, que't despullaba, que't tornava a vestir, que't donava caldo, que t'amagría i que t'engreixaba, i que't trovabes pecador sense sapiguer per què, ni quan, ni de quina manera. Tres cops, eh? pero son tres *fechas.*

SENYOR JOSEP

Bueno. Pero què li diré a una dòna que no conec? No li podré pas dir que l'estimo, si encare no l'he vista mai.

SENYOR PERE

Tu, no digues rés i ves fent.

SENYOR JOSEP

Sense franquesa.

SENYOR PERE

Primer l'abordes. Després fas el salt de'l tigre.

SENYOR JOSEP

No hi tindré pràctica.

SENYOR PERE

Desprès la mossegues.

SENYOR JOSEP

Aont?

SENYOR PERE

Allà ont puguis.

SENYOR JOSEP

Es a dir que tu les mossegabes?

SENYOR PERE

Les meves ja era *pan comido.* I després dius: «Ja sap per què vinc», I ella et dirà: «Prou, i tú». *Bueno,* i tu essent aquí plegues la conversa i procures ser un home digne.

ESCENA VIII

Els mateixos i la SENYORA PACA

SENYORA PACA

Ja vé, ja vé. Ja estaba vestida.

SENYOR JOSEP

Mal aguanyat trevall.

SENYOR PERE

Bueno, que entri.

SENYOR JOSEP, *volguent anarse'n*

No, no. Ja vindré demà.

SENYOR PERE, *aturant-lo*

Com s'enten demà? A la baioneta! Com més t'hi penses, pitxor.

SENYOR JOSEP

Està bé; pero deixe'm sol. Necessito reflexionar.

SENYOR PERE

Refleccións a n'aquestes hores?

SENYORA PACA

Ja reflecccionarà després. Apa.

SENYOR JOSEP

Però, em vull quedar sol.

SENYOR PERE

Es clar que't quedaràs sol. Que't penses que'ns havem d'estar aquí a la vora de les trinxeres? No faría més un pare per un fill, que lo que jo faig per tú, pero no tant.

SENYORA PACA

Res. Si vol res que cridi, i ja ho sap. Que a n'aquest mon ens havem d'ajudar.

SENYOR PERE

Ens ho han ensenyat de petits. I coratje, eh?

SENYOR JOSEP

Gracies.

SENYOR PERE, *abrassant-lo*

Es un ai. Pensa que ho faig pe'l teu bon nom.

SENYOR JOSEP, *conmogut*

Gracies.

SENYOR PERE

Pe'l teu, pe'l meu; pe'ls amics, i...

SENYOR JOSEP

Ja ho sé, ja ho sé, i pe'ls de la *Izquierda del ensanche.*

(*La senyora Paca i el senyor Pere, se'n van. El senyor Josep, s'asseu al llit i mira els quadros. Entra Enriqueta.*)

ESCENA IX

SENYOR JOSEP *i* ENRIQUETA

ENRIQUETA

Deu lo guart.

SENYOR JOSEP

Deu la guart.

ENRIQUETA

I ara?

SENYOR JOSEP

Còm?

ENRIQUETA

Quí veig?

SENYOR JOSEP

Quí ve aquí?

ENRIQUETA

Vostè?

SENYOR JOSEP

Tú?

ENRIQUETA

Reina de'l cel!

SENYOR JOSEP

Bona l'habem feta, Geroni. Aquesta si que no me l'esperaba!

ENRIQUETA

Vostè aquí, senyor Josep?

SENYOR JOSEP

Jo... aquí. Ja ho veus, i per ara bons.

ENRIQUETA

Es a dir que m'ha vingut a veure? Quin bon cor! Quins bons sentiments! Ha sapigut la meva desgracia.

SENYOR JOSEP

La teva... desgracia? No'n sabía rés. Es a dir; no ho sé. No sé res. Potser ho sabía i francament...

ENRIQUETA

I la senyora Petronilla?

SENYOR JOSEP

Doncs, mira... l'he deixada allí, esperant... això: esperant que jo... per ara bona i tan reexida.

ENRIQUETA

I la Julieta, que deu esser gran! I que m'agradaría veure-la! Quan me'n vaig anar de casa seva allavores, tenía quince anys. L'edad mes hermosa, quins anys. Pero quins quince anys. Un gran pom de flors. Em recordo que cap al tart sempre 'm llegía una novela que no m'he olvidat mai més. Se'n recorda que vostè ens deia: «Gastèu massa gas. Gastèu massa gas!»

SENYOR JOSEP

Sí... es cert, gastabeu molt gas.

ENRIQUETA

I en Julianet? Ai, senyor! Que ja dú bigoti?

SENYOR JOSEP

Sí. No ho sé. No m'hi ficso jo amb els bigotis. Una setmana en dú i l'altra no.

ENRIQUETA

Ja! Ja! Si no pot ser.

SENYOR JOSEP

Doncs, mira. Es que deu tirar per *fenómeno.*

ENRIQUETA

I de la Conxita, què m'en diu? Ja ha fet la primera comunió?

SENYOR JOSEP

Sé que vaig anar a la segona, i també deu haber fet la primera. Pero, vaja, prou de familia. La familia, saps, hi han moments que no es de'l cas anomenar-la.

ENRIQUETA

Que no'ls estima?

SENYOR JOSEP

Es clà que sí. Però hi ha moments a la vida que la familia es com un lastre, i que val mes deixar-la corre.

ENRIQUETA

I que me'n alegro que haigi vingut! I que és bò, senyor Josep. I quin tros de pà. I quins sentiments. Quan jo els hi feia de cambrera, a la Plaça *Reial* sempre ho deia a tots els soldats de'l meu poble: «El meu senyor no ho es un home.» No'n corren d'homes com vostè.

SENYOR JOSEP

No'n corrien, però ja 'n van corrent.

ENRIQUETA

Per que vostè deu haber vingut per a donar-me noticies de'ls nois, que ja sap lo molt que me'ls estimo.

SENYOR JOSEP

Deixem-los els nois. Que dormin.

ENRIQUETA

Vostè no es un home.

SENYOR JOSEP

Tornem-hi.

ENRIQUETA

I com se li ha acudit de venir a trobar-me a n'aquesta casa? Es deu haber equivocat de porta.

SENYOR JOSEP

Es clar... que m'hauré equivocat, pero m'hi ha dut un amic.

ENRIQUETA

Un amic?

SENYOR JOSEP

Sí. Un bon amic, que m'ha dit: «Ja... que es dijous i fa una tarde tan *despejada,* vina amb mí», i... me n'he anat amb ell, i... jo he pensat: «Mira, de pas podràs anar a veure l'Enriqueta».

ENRIQUETA

Es que jo visc a l'altre replà. Pero parlèm de'ls nois.

SENYOR JOSEP

Et dic que dormen. I Deu faci que no's despertin... i que no's desperti sa mare; que si es desperta, ai la mare!

ENRIQUETA

Què vol dir?

SENYOR JOSEP

Que deixem-ho corre. Que parlèm de tú i jo... i de nosaltres.

ENRIQUETA

Segui aquí, aprop meu.

SENYOR JOSEP

Ja hi sec, però... mira que faig el salt de'l tigre.

ENRIQUETA

Què vol dir el tigre?

SENYOR JOSEP

Encare no ho sé. Son coses que un và aprenent a copia d'anys i d'experiencia. El salt de'l tigre i... la mossegada.

ENRIQUETA

Veig que encare es molt de la broma. Digui'm digui'm de la senyora.

SENYOR JOSEP

Tornem-hi.

ENRIQUETA

Ai, pobre senyora! Tan bona pe'ls pobres, i per mi fins per vostè. Vostè si que ha trovat un àngel. Seíría una maldat el faltar-li.

SENYOR JOSEP

Doncs mira, qui sap.

ENRIQUETA

Còm, qui sap?

SENYOR JOSEP

Què devegades, que de què. Que poden venir les circumstancies, de que un home sembli un babau per massa tonto, i per massa... etzètera, i d'una cosa en pot venir un'altre.

ENRIQUETA

I cah!

SENYOR JOSEP

En pot venir un altre. I si aquesta altre, que pot venir, aixís com ets tú, es un altre, i fins essent tú, ves a saber si aquí hi ha un *lance,* que, vaja, que hauría vingut de ben prim, i Deu nos enguart d'un ja està fet.

ENRIQUETA

No sé lo que vol dir.

SENYOR JOSEP

Mellor. He cambiat molt jo des de allavores. Me vaig tornant una mica alegre! M'he esbagersat molt! Ni'm coneixeríes.

ENRIQUETA

Vaja; no digui tonteríes.

SENYOR JOSEP

Oh, no en digui, no en digui, no es per dir-ne. Es que casi he vingut per fer-ne.

ENRIQUETA

No l'entenc, senyor Josep.

SENYOR JOSEP

Que no més has de saber una cosa. Que casi, casi, sé aont soc.

ENRIQUETA

Que casi sap...

SENYOR JOSEP

Aont soc, i aont ving; i ting la mossegada a punt i el salt de'l tigre i els vint duros.

ENRIQUETA

Es dir que sap... I que vostè... (*Arrancant un gran plor.*) Reina de'ls angels gloriosa! Es dir que venía per mí?

SENYOR JOSEP

Jo no venía per ningú. Jo, a fer mal! Rebi qui rebi. Has sigut tú, i ho sento molt. No en volía pas de coneixenses. Però no'm pug pas posar a cridar: «Socorro, que estic amb una noia que la conec de tota la vida!»

ENRIQUETA, *plorant*

Ja ni el senyor Josep em respecta!

SENYOR JOSEP

Potser encare et respectaré. Vaja, dòna, no siguis aixís, que's pot entrar en víes d'arreglo.

ENRIQUETA

Ni vostè. Ni el senyor Josep!

SENYOR JOSEP

I *dali* amb el senyor Josep. Si et dic que no porto pressa a rompret-el aquest respecte. Qui ha passat vint anys respectant, també pot respectar uns quants més. Que s'esperin els amics, que ve m'he esperat jo fins avui.

ENRIQUETA

Es que és de l'única persona que no ho hauría sospitat mai.

SENYOR JOSEP

Ni jo tampoc de mí.

ENRIQUETA

Però mai. De tothom menos de vostè. Vostè era pairal per mí. Un refugi. Unes *hermanitas*. Si m'haguessin dit, tría l'home que'l prenguis menos per un home, l' hauría triat a vostè. Aixís, tontet com l'he vist sempre, 'm feia pensar amb una reliquia. I sap, si li hagués hagut de fer un petò, aont li hauría fet? Als vidres! Damunt de la reliquia. (*Plorant.*) Qui el feia venir a n'aquesta casa!

SENYOR JOSEP

Quí, dius? L'opinió pública! Si no en tenía necessitat de tenir mal comportament. Si a casa ja saps que era un *lago* i vivíem com peixos vermells, però he volgut fer l'home i ja ho veus: em topo amb un tros de familia que no es familia i que és familia,

ENRIQUETA

Tan de bò que ho fos, senyor Josep.

SENYOR JOSEP

Si que la faríes lluir.

ENRIQUETA

I que no sap perquè soc aquí? Perquè no ting pare que'm guardi. Ah, si vostè no tingués pare, tampoc sería a n'aquesta casa.

SENYOR JOSEP

Potser hi sería ell...

ENRIQUETA, *plorant*

No hi sería! I això m'ha perdut, senyor Josep. Perquè... perquè una mare, pobreta! no sap lo que's bé per les filles, i tenía... tres germanes que habíen de viure... de'l meu sou; i el sou de cambrera... no arrivaba. I no volía que servís. I em volía veure ben vestida. I vé un promés que vol propassar-se, amb els mateixos intents que vostè dú ara, i un vol i dol, i va resistint. I es molt trist, molt trist, senyor Josep. Fins que desprès ve la miseria i una acaba... ja ho veu aont acaba.

SENYOR JOSEP

I que puc fer-hi jo, si ens habèm topat. Qué l'he fundada jo, aquesta casa? Qué'n soc soci? Qué'n soc comanditari? Ni parroquià en soc! Res no en soc! Però creu que si un altra volta he de tornar a faltar a la de casa, que no hi tornaré, mal m'està el dir-ho, cercaré una dòna de bosc: passen corrents, si ploren, ploren; i al menos un no veu les llàgrimes.

ENRIQUETA

Li faig pena. Veritat?

SENYOR JOSEP

Es clar que m'en fas. I vés a fer broma amb una dòna que t'en ompli els llansols de llàgrimes. Perquè jo 'm creia que 'l faltar feia riure, i veix que 's molt serio. Però, què'n faig de tú? Aveiam, què'n faig?

ENRIQUETA

Soc una esclava.

SENYOR JOSEP

Justa, i jo un butxí. Vés ara de que 'm serveixes.

ENRIQUETA

Estic disposada al sacrifici.

SENYOR JOSEP

I que 'ts galdosa. Al sacrifici!

ENRIQUETA

Soc molt, però molt desgraciada!

SENYOR JOSEP

Falte'm doncs. Abrassa'm.

ENRIQUETA, *abrassant-lo*

Com vulgui.

SENYOR JOSEP

I aquí van diners. (*Li dona els diners amb un «cartucho».*)

ENRIQUETA

Per endevant?

SENYOR JOSEP

Per endevant; i ja estèm llestos. Desfés el llit.

ENRIQUETA

Perquè?

SENYOR JOSEP

Desfés el llit. Al menos no passèm per ximples aixís que vinguin a inspeccionar. Tu, salves l'honor, i jo guanyo el meu.

ENRIQUETA

Es dir, que...

SENYOR JOSEP

Requies cant. Im pace!

ENRIQUETA

Ara que's quan l'abrassaría, no goso. Torno a trovar aquell bon senyor Josep que se li habien de besar els vidres.

SENYOR JOSEP

I jo he trovat la que'm deia el cor. Aixís que vexis venir llàgrimes hi abocaràs la guardiola. I es que de porc i de corrido s'en ha de venir de mena. Toca el timbre.

(Enriqueta toca el timbre i entren la Senyora Paca i el Senyor Pere i en Cuanito, que's queda al peu de la porta mentres el Senyor Josep es descorda i corda l'ermilla.)

ESCENA X

Els mateixos, SENYORA PACA, SENYOR PERE *i* CUANITO

SENYORA PACA

Què tal? Què tal? Còm se trova?

SENYOR PERE, *al senyor Josep*

Quins ulls més cansats!

SENYOR JOSEP

Molt cansats. Es que se m'han entelat els vidres.

SENYOR PERE

Es dir que ni et treus les ulleres?

SENYOR JOSEP

M'agrada veure-ho tot ben clar.

SENYOR PERE

Quin punt n'hi ha de tu. Quin *bacanal!*

SENYOR JOSEP

Regular! Es fa lo que's pot.

SENYOR PERE

I ara, digues. La veritat. No't troves més alleugerit?

SENYOR JOSEP

Es clà que sí. (*Tocant-se la cartera.*) Molt alleugerit!

SENYORA PACA

El senyor, es d'aquells que's veu que posats a la feina s'hi entrega.

SENYOR JOSEP

Sí! M'hi entrégo! Ho he entregat tot.

SENYOR PERE

I això que encare no te pràctica!

SENYORA PACA, *a Enriqueta*

I tú què hi dius, gata moixa?

ENRIQUETA

Que Deu li pagui la bona obra.

SENYORA PACA

Qué ha complert, eh?

ENRIQUETA

Més de lo que's pensen.

SENYORA PACA

Ves quí ho diría, tan...

SENYOR PERE

Quí! Ell! Vaja un punt! Ha costat, però ha sigut d'empenta.

SENYOR JOSEP

Bueno! Anem-hi.

SENYOR PERE

A l'*Izquierda!*

SENYOR JOSEP

A l'*Izquierda!* Arr!! A dir als amics de l'*Izquierda* que ja puc anar amb el cap alt. Que ja he faltat a la dòna.

(S'en van el senyor Josep i el senyor Pere. La senyora Paca fa ensenyar el cucuruxo de quartos a Enriqueta, mentres que'n Cuanito també se'ls mira de qua d'ull.)

TELÓ

IMPREMTA
BONAVÍA I DURÁN
Carrer Boquería, 20. - BARCELONA